

УДК 330.356.7:338.45

Мороз О.В.*доктор економічних наук, професор
Вінницького національного технічного університету***Воловодюк С.С.***здобувач
Вінницького національного технічного університету*

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО БУДІВЕЛЬНО-ІНДУСТРІАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ У ПОСТКРИЗОВИЙ ПЕРІОД

MAJOR TRENDS OF DOMESTIC CONSTRUCTION AND INDUSTRIAL COMPLEX DEVELOPMENT IN THE POST-CRISIS PERIOD

АНОТАЦІЯ

В статті представлено результати аналізу основних тенденцій будівельно-індустріального комплексу України та Вінницької області. Висвітлено ємність та структура ринку будівельних матеріалів за видами та товарними групами по країні та регіону. Виокремлено низку проблем виробничого та організаційно-управлінського спрямування, що накладали негативний відбиток на діяльність будівельно-індустріального комплексу в останні роки.

Ключові слова: будівельно-індустріальний комплекс, промисловість будівельних матеріалів, конкурентоспроможність.

АННОТАЦИЯ

В статье представлены результаты анализа основных тенденций строительного-индустриального комплекса Украины и Винницкой области. Освещены емкость и структура рынка строительных материалов по видам и товарным группам по стране и региону. Выделен ряд проблем производственного и организационно-управленческого направления, которые накладывали негативный отпечаток на деятельность строительного-индустриального комплекса в последние годы.

Ключевые слова: строительный-индустриальный комплекс, промышленность строительных материалов, конкурентоспособность.

ANNOTATION

The article presents the results of analyzing major trends of construction and industrial complex of Ukraine and Vinnytsia Oblast. According to this article, we presented the volume and structure of the market of building materials by type and commodity groups in the country and region. The authors also determine a number of problems of production and organizational and management direction that negatively affect the activity of the construction industry in recent years. They specify the need for solving the problem of investment attractiveness and innovation development of the construction sector of the country.

Keywords: construction and industrial complex, construction materials industry, competition, competitiveness.

Постановка проблеми. Будівельно-індустріальний комплекс країни являється сукупністю галузей товарно-матеріального виробництва і проектно-пошукових робіт, провідне місце у якій посідає будівельна галузь і промисловість будівельних матеріалів.

За економічним призначенням продукції промисловість будівельних матеріалів відноситься до виробництва засобів виробництва і являє собою основну частину матеріально-технічної бази будівельного сектору. Звідси розвиток промисловості будматеріалів – це своєрідна платформа для утвердження позицій всього будівельного-індустріального комплексу країни.

Слід зазначити особливу чутливість країн з перехідною економічною системою до економічних коливань як зовнішнього, так і внутрішнього характеру. Звідси відображення відповідного впливу на національному ВВП країни має тісний зв'язок із якістю економічного зростання та розвитком будівельно-індустріального комплексу. Зазначене потребує окремого аналізу економічної ролі будівельного сектору і промисловості будівельних матеріалів, що було здійснено в масштабах країни і Вінницької області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В умовах обмежених фінансових можливостей особливо гостро постає питання використання виробничих та інвестиційних ресурсів для усталеного функціонування будівельно-індустріального комплексу. Відомо, що підприємницький ризик у будівництві є значно вищим, а ніж у інших галузях економіки, тому проблеми безпосередньо як будівельної галузі, так і промисловості будівельних матеріалів активно вивчаються на вітчизняних теренах [1]. Так, Куйбіда В., Лігоненко Л., Паліга Н. у своїх працях проводили аналізування інструментів та механізмів реалізації антикризової управлінської політики уряду щодо будівельної галузі [2]. Проблеми інвестиційної сприятливості та перспективи інноваційного розвитку архітектурно-будівельної діяльності України піднімалися в роботах Малиш І. [3], Конащук В. [4], Глухової С. [5] та ін. Питання конкурентоспроможності та формування конкурентних переваг підприємств будівельного комплексу висвітлено в роботах Тищенко А., Хаустова В. [6].

Проблемам, що мають місце в галузі будівельних матеріалів України та прогнозам щодо розвитку ситуації на ринку недосконалої конкуренції перехідної моделі, була присвячена конференція «Експортно-імпорتنі поставки будматеріалів після підписання угоди з ЄС, реформування державних органів влади та дерегуляції ринку. Актуальність спільних дій щодо становлення саморегульованої організації в галузі виробництва будівельних матеріалів», що була проведена Всеукраїнською спілкою

виробників будматеріалів у жовтні 2014 р. [7]. При цьому було особливо наголошено на ролі удосконалення системи менеджменту підприємств як одного із основних важелів впливу на конкурентоспроможність виробника [8].

Виділення невирішених раніше частин. Натомість акцентуємо увагу на зростаючій актуальності питання розроблення прогнозної моделі ємності ринку вітчизняного виробника. Враховуючи важливість зазначеного, в рамках даного дослідження було проаналізовано роботу основних галузей будівельно-індустріального комплексу за ряд років по країні та регіону з метою дослідження індикативної ролі ринкових регуляторів ефективності будівельного сектору та промисловості будівельних матеріалів за сегментами.

Виклад основного матеріалу дослідження. За оцінкою експертів [7], на сьогодні національний будівельний комплекс продовжує знаходитися ще у стані «сильного враження» від світової фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. Так, у 2013 р. в порівнянні до попереднього року частка обсягу виконаних робіт галузі будівництва у ВВП країни знизилась на 0,8 в. п. і відповідала обсягам, які були зафіксовані в 2009 р. – 2,4% (табл. 1).

Будівельний сектор, як важливий показник стабільності в державі, має очевидну залежність від промисловості будівельних матеріалів, яка накладає свій відбиток як на ритмічність у виконанні робіт, так і на кінцеву вартість будівельної продукції. В той же час зростання обсягів робіт у будівельному секторі сприяє впровадженню нових виробничих потужностей по випуску базових будматеріалів.

Україна має великі запаси мінеральних ресурсів для виробництва будівельних матеріалів та для стійкого розвитку будівельно-промислового комплексу. Однак велика кількість унікальних ресурсів на разі не розробляється, і в деяких галузях по сьогоднішній день спостерігається як технічне, так технологічне відставання. Така ситуація складає передумови для досить високої частки імпортованої продукції на вітчизняному ринку будівельних матеріалів.

В таблиці 2 приведено дані по експортно-імпортним зовнішньоекономічним операціям за 2006–2013 рр. в категорії «виробництво з каменю, гіпсу, цементу та деяких інших видів мінералів». Індекс зростання вказує на зміни, які відбулися у даному періоді в обсягах експорту та імпорту країни, коефіцієнт покриття експортом імпорту відображає щорічне зростання експорту по відношенню до імпорту в категорії, що аналізується.

Індекс зростання експорту за період, що аналізується, показує тенденцію до збільшення у 2,3 рази по всій сукупності підгалузі «виробництво з каменю, гіпсу, цементу та деяких інших видів мінералів» (табл. 2).

Індекс зростання імпорту по підгалузі за вказаний період на 0,8 в. п. нижчий за індекс зростання експорту, а коефіцієнт покриття експортом імпорту має тенденцію до постійного зростання, проте ці показники не спроможні в повній мірі висвітлити якісну суть змін.

Індекси умов торгівлі «цінові» та «кількісні» характеризують в якій мірі країна виграє (втрачає) за рахунок зміни цін (кількості) товарів у зовнішній торгівлі з певною країною (країнами) за відповідний період часу.

Таблиця 1

Обсяг галузі будівництва у ВВП України за період 2005–2013 рр.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Валовий внутрішній продукт, млрд. грн.	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9	1454,9
Галузь будівництва, %	3,7	3,9	4,2	3,1	2,4	3,0	3,6	3,2	2,4

Джерело: статистичні дані: [9]

Таблиця 2

Динаміка обсягів експорту та імпорту окремих видів будівельних матеріалів України за 2006–2013 рр., млн. дол. США

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Індекс зростання за вказаний період
Експорт: виробництво з каменю, гіпсу, цементу та деяких інших видів мінералів	255,5	358,8	454,8	285,2	399,5	549,2	582,8	583,1	2,3
Імпорт: виробництво з каменю, гіпсу, цементу та деяких інших видів мінералів	738,1	991,6	1276,5	635,2	890,1	1156,1	1106,9	1141,2	1,5
Коефіцієнт покриття експортом імпорту	0,35	0,36	0,36	0,45	0,45	0,48	0,53	0,51	

Джерело: статистичні дані: [9]

Показник умов торгівлі вимірює відносну динаміку експортних цін за певний період і розраховується для проведення аналізу зовнішньоторговельної діяльності, що вимірюється співвідношенням середньої виручки від експорту товарів і середніх витрат на імпорт за певний період часу [9]. Так, у категорії «керамічні вироби» ціновий індекс умов торгівлі у 2011 р. становив 115,9%, у 2012 р. – 103,4%, у 2013 р. – 103,2%. Кількісний індекс умов торгівлі по вказаній категорії будматеріалів: 2011 р. – 97,0%, 2012 р. – 126,3%, 2013 р. – 96,2% [9]. Очевидним є висновок, що на кінець аналізованого періоду має місце погіршення показників як кількісних умов торгівлі (30,0%), так і цінових (0,2%) за даною категорією будматеріалів.

Динаміка товарної структури експорту та імпорту по окремих категоріям продукції підгалузі «виробництво з каменю, гіпсу, цементу та деяких інших видів мінералів» представлена на рис. 1 і рис. 2.

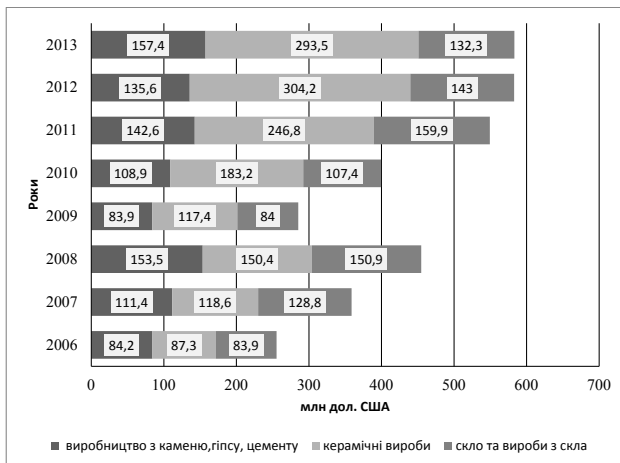

Рис. 1. Динаміка товарної структури експорту окремих видів будівельних матеріалів, млн. дол. США [9]

Як бачимо, проблема конкуренції з імпортними товарами стоїть достатньо гостро по бага-

тьом товарним групам вітчизняних будівельних матеріалів.

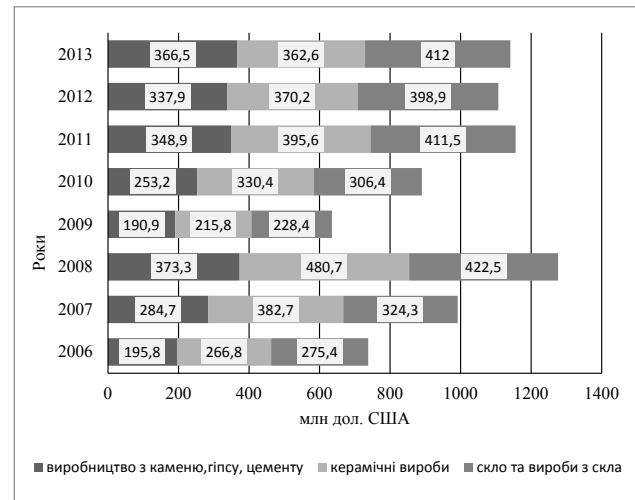

Рис. 2. Динаміка товарної структури імпорту окремих видів будівельних матеріалів, млн. дол. США [9].

У таблиці 3 представлено динаміку виробництва найважливіших видів будівельних матеріалів по Україні за період 2007–2013 рр. Переважна більшість із представлених категорій будівельної продукції втратила свої ринкові позиції, найбільший рівень спаду зафіксовано у категорії «цегла керамічна не вогнетривка будівельна» – 60,0%, та у категорії «виробництво елементів конструкцій збірних для будівництва з цементу, бетону чи штучного каменю» – 63,0%. Зростання обсягів виробництва відмічено лише у категорії «виробництво плит та плиток керамічних» – у 2,2 рази і у категорії «виробництво блоків з ніздрюватих бетонів» – на 31,4%.

Ніздрюваті бетонні блоки (пінобетон, газобетон, керамзитобетон) представляють собою штучний камінь, який в своїй структурі має пори. Газобетон, який набирає все більшої популярності, виробляється із кварцового піску,

Таблиця 3

Виробництво окремих видів будівельної продукції по Україні

Назва будівельної продукції	2007	2013	Зростання/спад
Виробництво цегли керамічної не вогнетривкої будівельної, млн. шт. ум. Цегли	2312	915	↓ 60,0%
Виробництво блоків та цегли з цементу, штучного каменю чи бетону для будівництва, млн. шт. ум. цегли	2225	1382	↓ 38,0%
Виробництво плит та плиток керамічних, тис. м ³	27063	58713	↑ 2,2 рази
Виробництво елементів конструкцій збірних для будівництва з цементу, бетону чи штучного каменю, тис. т	9814	3660	↓ 63,0%
Виробництво сумішей бетонних готових для використання (товарних), тис. т	18917	13454	↓ 29,0%
Виробництво сумішей будівельних та бетонів (сухих), крім суміші бетонної готової, тис. т	2288	1462	↓ 36,10%
Виробництво виробів з гіпсу для будівництва, тис. м ²	79694	64527	↓ 19,0%
Виробництво цементу, тис. т	15018	9756	↓ 34,9%
Виробництво блоків з ніздрюватих бетонів, млн. шт. ум. цегли	528	694	↑ 31,4%

Джерело: [7; 9]

вапна, води, алюмінієвих домішок і цементу. Іноді газобетон називають газосиліконом. Висока екологічність та стійкість будматеріалу до різного роду зовнішнього впливу вирізняє його з поміж інших і передбачає перспективи щодо зростання обсягів виробництва.

Слід додати, що виробництво ніздрюватих бетонних блоків було розроблено ще століття тому, проте саме сьогодні, за оцінками експертів, [7] можна відмітити його друге народження на пострадянських просторах. Основними виробниками даного виду продукції в Україні є ТОВ «Аерок-Обухів», ПП «Будтехнологія-Н», ВАТ «Обухівський завод пористих виробів» та ін.

Сучасний ринок будівельних матеріалів вражає широтою свого асортименту та тією швидкістю, з якою матеріали, які були ще десятиліття тому на піку популярності, витісняються новими, більш досконалими їх формами. Однак існують будівельні матеріали, які стабільно утримують свою домінуючу позицію у будівництві. Таким стіновим матеріалом є цегла.

Цегельною промисловістю України є галузь, що виробляє з мінеральної сировини, переважно з глини, різні види цегли: керамічну рядову, керамічну лицьову, клінкерну, силікатну, керамічні будівельні блоки, черепицю тощо. Цегельна промисловість розміщена по всій країні, але найбільше в Донецькому басейні і на Київщині. Найбільші заводи глиняної цегли розташовані в Ірпені та Запоріжжі, силікатної – в Херсоні, Дніпропетровську та Кривому Розі.

Досить популярним стіновим будівельним матеріалом на сьогодні є клінкерна цегла. Складний процес очищення, переробки сировини та випалення за надвисоких температур відповідним чином впливає на ціну продукції, тому і попит на неї в економічно несприятливі періоди відчутно знижується. Основними виробниками цегли клінкерної на вітчизняних теренах є ТОВ «Керамейя», ТОВ «Євротон», ТОВ «Білоцерківські будматеріали» [7] та ін.

Силікатна цегла є стіновим будівельним матеріалом, головним компонентом в виробництві якого є вапно, цемент і кварцовий пісок. Даний вид цегли дещо поступається керамічній по теплозахисту і вологостійкості, окрім того, абсолютно чистим екологічно його назвати не можна, оскільки вапно містить алергенні властивості. Безумовно, він має і беззаперечні переваги – висока звукоізоляція, морозостійкість і т. д., тому завжди є у попиті. Виробниками цегли силікатної в Україні є Житомирський комбінат силікатних виробів, Світловодський завод силікатних виробів, АТ «Цегла Трипілля» та ін.

Одним із самих екологічно чистих будівельних стінових матеріалів залишається керамічна цегла, що створена на основі натуральних природних складових – води і глини. В Україні керамічну цеглу виготовляє більш ніж 150 підприємств. В сегменті лицьової цегли до найбільш відомих виробників можна віднести такі підприємства: ПрАТ «Слобожанська будівельна

кераміка», ТОВ «Євротон», ТОВ «Керамейя», ТОВ «Альтко-Керам» [7] та ін.

Практично ні одне будівництво не обходиться без керамічної рядової цегли, будівельні об'єкти житлового, громадського та виробничого призначення передбачають її використання. Виробничі потужності даного стінового матеріалу розташовані по всій країні в максимальній близькості до сировинної бази. Вагома частка цегельного виробництва розташована в сільській місцевості, і за результатами дослідження [10] відзначено, що досить високий рівень у структурі собівартості керамічної цегли займає частка витрат на паливно-енергетичні ресурси, яка коливається в межах 30–40%.

В таблиці 4 представлена динаміка обсягів виробництва цегли не вогнетривкої керамічної будівельної по Україні та Вінницькій області за період 2003–2014 рр.

Таблиця 4
Виробництво цегли не вогнетривкої керамічної будівельної в Україні та Вінницькій області

Рік	Україна	Вінницька область	
	Цегла не вогнетривка керамічна будівельна, млн. шт. ум. цегли	Цегла не вогнетривка керамічна будівельна, млн. шт. ум. цегли	% у загальному обсязі країни
2003	1563	98,3	6,3
2004	1829	121,8	6,7
2005	1890	122,5	6,4
2006	2054	139,2	6,8
2007	2312	188,0	8,1
2008	2183	178,7	8,1
2009	1109	74,1	6,7
2010	1017	64,4	6,3
2011	1164	95,3	8,1
2012	900	81,2	9,0
2013	915	83,5	9,1
2014	945	72,1	7,6
Індекс динаміки за період	0,6	0,7	

Джерело: статистичні спостереження [9]

Як видно (табл. 4), втрата ємності ринку даного виду стінового матеріалу за період, що аналізується, по Україні становить 40%, по Вінницькій області – майже 30,0%.

З впровадженням в Україні ринкової економіки масовість та однотипність поступово почала змінюватись на індивідуальність та появу потреби належного сервісу. Окрім свого основного призначення, цегла служить і для надання естетичного зовнішнього вигляду будівлям. Цегла для кладки фасадів, оздоблювальна або лицьова виконують здебільшого

декоративні функції. Прийнято вважати, що цегла обов'язково має бути червоною. Однак на основі сучасних технологій можливо виробництво досить широкої варіації кольорової гами цегли. Мають вплив на попит та пропозицію в галузі і модні тенденції, принаймні задля виробництва досить популярної в останній час т. з. «баварської кладки» необхідно використовувати як мінімум п'ять відтінків цегли одного кольору, а також кладки, які поки що є рідкісними – в готичному та бранденбургському стилях [7]. Однак враховуючи вибагливість споживача, виробники мають застосовувати вміння задовольнити такого роду попит як свою конкурентну перевагу.

Як ми вже зазначали вище, очевидно є пов'язаність попиту на цеглу із зростанням обсягів будівництва. При цьому слід враховувати, що часи, коли географічні межі ринку збуту такого будівельного матеріалу, як цегла, обмежувалися переважно територією регіону, де розташоване підприємство-виробник, давно минули.

Серед усіх регіонів України традиційно найбільше будується у Києві. За період 2013–2014 рр. в столиці відзначено тенденцію до зниження активності у будівельній галузі. Так,

індекс будівельної продукції відносно попереднього року у 2013 р. становив 82,6%, у 2014 р. – 78,7%. Однак обсяги виконаних будівельних робіт по Києву у загальному обсязі по країні зростають. У 2013 р. цей показник становив 20,4 %, а у 2014 р. – 21,5% [9]. Враховуючи, що в столиці майже повністю відмовилися від панельних житлових будинків на користь монолітно-каркасних, зовнішні стіни яких, як відомо, споруджуються з цегли, то щоденна потреба у цеглі, особливо на початку т. з. будівельного сезону, набуває особливого аксіотажу.

В таблиці 5 наведено інформацію щодо обсягів виконаних будівельних робіт за видами по країні в цілому і по Вінницькому регіону.

У 2014 р. підприємствами України виконано будівельних робіт на суму 50,2 млрд. грн. Індекс будівельної продукції в порівнянні до попереднього року по країні у 2011 р. становив 118,0%, 2012 р. – 91,7%, 2013 р. – 89,0%, 2014 р. – 78,3% ; у Вінницькій області, відповідно, 124,0%, 95,0%, 87,0 %, 72,1 % [9; 11].

Частка Вінницької області у загальному обсязі виконаних будівельних робіт у періоді, що аналізується, є відносно стабільною і коливається між 2,2–2,4 в. п.

Таблиця 5

Обсяг виконаних будівельних робіт за видами будівельної продукції по Україні і Вінницькій області, млн. грн.

	Будівництво, всього	Будівлі	у тому числі		Інженерні споруди
			житлові	нежитлові	
2010					
Україна	45137,0	20562,1	7260,3	13301,8	24574,9
Вінницька область	1005,1	399,5	177,3	222,2	605,6
% до загальної кількості	2,2	1,9	2,4	1,7	2,4
2011					
Україна	64288,2	27874,3	8606,9	19267,4	36413,9
Вінницька область	1490,6	630,1	217,8	412,3	860,5
% до загальної кількості	2,3	2,3	2,5	2,1	2,4
2012					
Україна	65484,9	29155,5	8994,4	20161,1	36329,4
Вінницька область	1561,5	894,1	232,2	661,9	667,4
% до загальної кількості	2,4	3,1	2,6	3,3	1,8
2013					
Україна	61242,9	29385,6	10581,1	18804,5	31857,3
Вінницька область	1434,5	727,0	244,0	483,0	707,5
% до загальної кількості	2,3	2,4	2,3	2,6	2,2
2014					
Україна	50228,7	24249,7	11096,9	13152,8	25979,0
Вінницька область	1138,5	714,4	346,5	367,9	424,1
% до загальної кількості	2,3	2,9	3,1	2,8	1,6

Джерело: статистичні спостереження [9; 11]

Зниження обсягів виконаних будівельних робіт накладає відповідний відбиток на результати фінансово-господарської діяльності галузі (табл. 6; 7).

Кількість підприємств в масштабах країни, які одержали прибуток за останній рік, зросла на 1,9%, однак їх сумарний прибуток зменшився на 38,0%, що погіршило тенденцію збитковості, і станом на кінець 2013 р. збиток у будівельному секторі країни становив 5547,2 млн. грн. (табл. 6).

Як видно з даних (табл. 7), фінансовий результат до оподаткування в будівельному секторі по регіону за період 2011–2013 рр. зріс майже втричі, крім того, відзначена позитивна тенденція щодо зростання як кількості прибуткових підприємств – на 7,6 в. п., так і їхнього сукупного прибутку – на 36,4 млн. грн.

Неабиякі проблеми щодо стабільності і конкурентоспроможності вітчизняних підприємств будівельної індустрії несе в собі високий рівень зносу основних засобів.

Графічне зображення ступеня зносу основних засобів у будівельній галузі (рис. 3) вказує на потребу формування джерел відновлення виробничого потенціалу як по країні в цілому, де на кінець аналізованого періоду цей показник зріс до 50,1%, так і у Вінницькій області, де значення його набуло 47,3%.

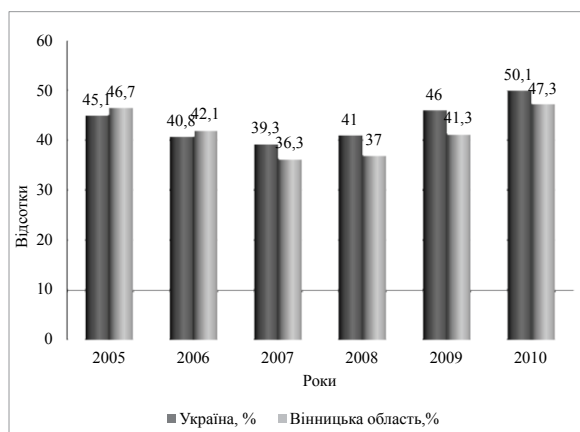

Рис. 3. Ступінь зносу основних засобів галузі будівництва [9; 12].

Проведений аналіз фінансово-господарської діяльності будівельно-індустріального комплексу вказує на досить широкий спектр проблем, пов'язаних як із відсутністю привабливого інвестиційного клімату через політично-економічну ситуацію в цілому по країні, так і з управлінською неспроможністю на рівні бізнес-одиниць.

На наш погляд, для запобігання тенденції до погіршення результатів виробничо-господарської діяльності у будівельному комплексі слід розглядати питання будівельного сектору в поєднанні із промисловістю будівельних матері-

Таблиця 6

Фінансові результати до оподаткування галузі будівництва по Україні

Роки	Фінансовий результат, млн. грн. (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		% до загальної к-ті підприємств	фінансовий результат, млн.грн.	% до загальної к-ті підприємств	фінансовий результат, млн.грн.
2000	40,0	60,0	883,4	40,0	843,1
2005	872,2	66,2	2642,8	33,8	1770,6
2008	-6807,9	62,8	6159,3	37,2	12967,2
2009	-3458,3	57,0	5433,2	43,0	8891,5
2010	-4418,2	55,3	4905,1	44,7	9323,3
2011	-3845,8	60,5	5373,0	39,5	9218,8
2012	-71,1	60,2	9139,1	39,5	9210,2
2013	-5547,2	62,1	5700,1	37,9	11247,3

Джерело: статистичні спостереження [9]

Таблиця 7

Фінансові результати до оподаткування галузі будівництва по Вінницькій області

Роки	Фінансовий результат, млн. грн. (сальдо)	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		% до загальної к-ті під-ств	фінансовий результат, млн. грн.	% до загальної к-ті під-ств	фінансовий результат, млн. грн.
2000	15,3	58,3	33,8	41,7	18,5
2005	19,5	70,5	33,7	29,5	14,2
2008	-31,8	67,4	73,2	32,6	105,0
2009	-104,5	5,1	43,7	45,9	148,2
2010	-57,1	49,2	43,7	50,8	100,8
2011	15,7	57,7	55,6	42,3	39,9
2012	28,2	62,0	61,7	38,0	33,5
2013	44,8	65,3	92,0	34,7	47,2

Джерело: статистичні спостереження [11. с. 83–84]

алів, оскільки в собівартості виробництва будівельних підприємств витрати на продукцію промисловості будівельних матеріалів в середньому складають більш ніж 50,0% [7]. Відповідно, від ефективності функціонування даної галузі промисловості залежить не лише кінцева вартість будівельної продукції, а й оновлення основних фондів та модернізація, звідси і загальна конкурентоспроможність комплексу.

Висновки. Економічно-політична нестабільність в країні не могла не позначитись на роботі будівельно-індустріального комплексу. Проведене аналізування будівельного сектору і промисловості будматеріалів вказує на досить глибокі підвалини фінансово-економічної неспроможності учасників ринку, що формують новий виток кризового стану у будівельно-індустріальному комплексі країни.

Найближчі перспективи ринку навряд чи зміняться на покращення. Тому підприємствам задля уникнення банкрутства та тривалого консервування виробничого процесу потрібно мобілізувати внутрішні резерви. Розуміння особливостей функціонування ринку за нестабільних економічних умов, що склались, дозволить побудувати т. з. стратегію виживання, яка має забезпечити формування механізму запобігання руйнівного впливу, який, на нашу думку, повинен передбачати перш за все прямий зв'язок із споживачем.

Практика функціонування бізнес-одиниць за сучасних економічних відносин доводить, що природа та спосіб функціонування підприємства значною мірою зумовлені розвитком інформаційних та комунікаційних технологій. Однак практика запровадження комунікаційних інновацій у просуванні продукції по ланцюгу «виробник – споживач» у будівельно-індустріальному комплексі є не дуже широко вживаною. Здебільшого таку місію на себе перебирають компанії-посередники, що має відбиток на вартості продукції та сприяє формуванню неліквідних залишків на підприємствах будівельної промисловості.

Потрібно відходити від устояних стереотипів і використовувати інноваційність у діях та підходах перш за все на рівні менеджменту. З огляду на зазначене, доречним буде управлінсько-господарчу програму підприємства будувати відповідно до принципу: «Для успіху не потрібно бути розумнішим за інших, потрібно просто бути на день швидше більшості» [13].

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Федотова С.Ю. Формування економічного механізму управління інвестиційно-інноваційною діяльністю будівельного підприємства : дис. ... канд. екон. наук / С.Ю. Федотова. – К., 2012.
2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/ECONOMICS/uroki_krizi_i_onovlene_bachennya_budivnitstva.html.
3. Малиш І.М. Механізм оцінки інвестицій в інновацію на підприємствах будівельної індустрії : автореф. дис. ... канд. екон. наук / І.М. Малиш. – Дніпропетровськ, 2012.
4. Конащук В.Л. Теоретичні аспекти оцінювання ефективності інноваційної діяльності будівельних підприємств / В.Л. Конащук, О.В. Новак // Економічний простір. – 2010. – № 38. – С. 217–224 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nbuv.gov.ua/j-tit/ecpros>.
5. Глухова С.В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності будівельних підприємств : дис. ... канд. екон. наук / С.В. Глухова. – Дніпропетровськ, 2011.
6. Тищенко О.М. Оцінка конкурентоспроможності будівельних підприємств з урахуванням їх специфіки / О.М.Тищенко В.Є. Хаустова, О.С. Беляєв // Проблеми економіки.– Харків. – 2013. – № 1. – С. 185–191 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.problecon.com/annotated-catalogue/?year=2013&abstract=2013_01_0
7. Асоціація. Спілка виробників будівельних матеріалів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.avbmv.com.ua/>.
8. Всеукраїнська спілка виробників будматеріалів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.avbmv.com.ua/index.php/novini-asotsiatsiji/695-10-zhovtnya-2014-roku-vidbulas-konferentsiya-eksportno-importni-postavki-budmaterialiv-pislya-pidpisannya-ugodi-z-es-reformuvannya-derzhavnikh-organiv-vladi-ta-deregulyatsiji-rinku>.
9. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
10. Коваленко О.В. Енергетичний підхід у розв'язанні еколого-економічних проблем раціонального агробудівництва / О.В. Коваленко // збір. наук. ст. III Всеукраїнського з'їзду екологів з міжнародною участю. – Вінниця, 2011. – Т. 2. – С. 496–498 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eco.com.ua/>.
11. Статистичний щорічник України за 2013 рік. Державна служба статистики України ; за ред. О.Г. Осауленка. – К., 2014 р. – 533 с.
12. Статистичний щорічник Вінниччини за 2011 рік. Головне управління статистики у Вінницькій області ; за заг. ред. С.Н. Ігнатова. – Вінниця, 2011– 580 с.
13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://probiznesmen.ru>.